

Economische en sociale veiligheid

- De MOTEM zorgt voor een meer efficiënte aanpak van sociale fraude.
- In een aantal arrondissementen werd fors geïnvesteerd in de aanpak van economische uitbuiting en sociale dumping.
- De bestuurlijke aanpak in de strijd tegen deze veiligheidsfenomenen neemt in omvang toe.

Aanpak van sociale en fiscale fraude: MOTEM

De samenwerking tussen de Federale Gerechtelijke Politie en de gespecialiseerde diensten onder de vorm van een MOTEM (Multi-disciplinair Onderzoeks Team Enquetes Multi-disciplinaires) is een belangrijk hulpmiddel voor de aanpak van de sociale en fiscale fraude.

Op het vlak van sociale fraude loopt deze samenwerking erg vlot. De aanpak is belangrijk want sociale fraude heeft niet alleen een zware weerslag op de slachtoffers, maar ook op de economie én de overheid. Sociale fraude zorgt voor concurrentievervalsing en duwt eerlijke bedrijven uit de markt. De overheid verliest honderdduizenden tot zelfs miljoenen euro's aan sociale bijdragen. De werknemer staat in een zwakke positie, loopt het risico uitgebuit te worden en heeft geen recht op een inkomen bij ziekte of een ongeval. De werkgever strijkt ondertussen miljoenen euro's op, o.a. door buitenlandse postbusbedrijven in te schakelen die zogezegd instaan voor de detachering naar België. Bij sociale dumping levert één werknemer naar schatting een voordeel van ongeveer 38 000 euro per jaar op aan de werkgever.

Van 2018 tot en met 2021 werden door de Federale Gerechtelijke Politie in België 282 dossiers rond sociale fraude opgestart, waarvan 91 in Oost- en West-Vlaanderen, 61 in Antwerpen en Limburg, 60 in Brabant, 44 in Luik en Luxemburg, en 25 in Henegouwen en Namen. Qua capaciteit betekent dit dat 80 rechercheurs permanent rond georganiseerde sociale fraude gewerkt hebben. In zo'n 60% van deze 282 dossiers werd intensief samengewerkt met de sociale inspectiediensten.

Specifiek in 2021 werden door de Federale Gerechtelijke Politie in België 57 dossiers rond sociale fraude opgestart, waarvan 21 in Oost- en West-Vlaanderen, 19 in Antwerpen en Limburg, 9 in Brabant, 6 in Luik en Luxemburg, en 2 in Henegouwen en Namen. In zo'n 76% van deze dossiers werd intensief samengewerkt met de sociale inspectiediensten volgens het MOTEM-concept.

In ongeveer 20% van de dossiers konden waardevolle inbeslagnames uitgevoerd worden met het oog op de definitieve verbeurdverklaring voor de rechtbank. Bij de onderzoeken die in 2021 nog lopende waren (opgestart in 2021 of vroeger) werd in totaal 52 miljoen euro in beslag genomen. Dit betreft enkel het deel dat door de MOTEM werd gerealiseerd langs gerechtelijke kant; de regularisaties door de inspectiediensten in deze dossiers of hun eigen dossiers 'sociale fraude' zijn hierin niet meegeteld.

In de MOTEM werkt de FGP het vaakst samen met de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ), gevolgd door de Arbeidsinspectie (TSW) en de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). De Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD) coördineert de sociale inspectiediensten bij grootschalige acties.

Het absolute voordeel van de MOTEM is dat elke dienst vanuit zijn sterkte en specialisatie een bijdrage levert aan het onderzoek. Hierdoor is er een betere beeldvorming van de criminele organisaties. In overleg met de arbeidsauditeur wordt de aanpak bepaald. Dit gebeurt volgens een vastgelegd onderzoeksplan op een efficiënte manier en met veel informatie-uitwisseling. Naast het vatten van de verdachten, is het vooral van belang om de illegaal verkregen voordelen te berekenen en maximaal te recupereren. Bij deze aanpak geldt duidelijk: 1 + 1 = 3.

Wat betreft de fiscale MOTEM is er al een intensieve samenwerking tussen de FGP en de fiscale ambtenaren op de parketten om fiscale dossiers grondig aan te pakken. Ook hier is de werking complementair en elkaar versterkend. De toekomstige verdere uitbreiding met fiscale specialisten die specifiek voorzien zijn om rechtstreeks samen te werken met de FGP zal de performante aanpak van de fiscale fraude, die vaak samengaat met sociale fraude, verhogen.

Success Story

Illegale handel in namaaksigaretten ontmanteld

De voorbeeldige samenwerking tussen de Federale Gerechtelijke Politie, de douanediensden en de Franse autoriteiten heeft geleid tot de identificatie en ontmanteling van een criminele organisatie die betrokken was bij de **illegale handel in namaaksigaretten** naar het Verenigd Koninkrijk. Hoewel het onderwerp triviaal kan lijken, heeft dit onderzoek, dat in juli 2020 door de Federale Gerechtelijke Politie (FGP) van Leuven is gestart en door Europol en Eurojust werd gecoördineerd, opmerkelijke resultaten opgeleverd. Op 4 en 5 mei 2021 hebben onderzoekers 28 gelijktijdige huiszoekingen verricht in België, Frankrijk en Nederland. Er werden twaalf verdachten aangehouden, onder wie de leiders van de organisatie. Meer dan een miljoen euro in contanten, elf luxevoertuigen, materiaal voor de productie van een miljoen achthonderdduizend pakjes sigaretten werden in beslag genomen en twee productiesites werden ontmanteld.

Success Story

Stromannen en spookvennootschappen

Na een klacht van een verhuurbedrijf van luxewagens heeft de Federale Gerechtelijke Politie (FGP) van Limburg een criminele organisatie in Heusden-Zolder geïdentificeerd.

Via fictieve ondernemingen en personen huurden de criminelen zeventien luxevoertuigen en verkochten ze vervolgens in het illegale circuit in Duitsland, wat neerkwam op een verlies van 1 903 000 euro voor het verhuurbedrijf. Het onderzoek leidde tot acht aanhoudingen, de inbeslagname van 83 142 euro van bankrekeningen en 33 775 euro in contanten.

Naar aanleiding van deze zaak ontdekten de onderzoekers dat de criminele organisatie sinds 2018 ook andere soorten frauduleuze transacties uitvoerde via stromannen en spookvennootschappen. Dankzij dit parallelle onderzoek kon de FGP twee onroerende goederen, vier voertuigen, twee luxehorloges en 313 000 euro in contant geld in beslag nemen.

Bestuurlijke aanpak van sociale en economische fraude

In de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit en veiligheidsfenomenen bestaat er naast de reactieve strafrechtelijke aanpak een proactieve bestuurlijke aanpak. De bestuurlijke aanpak als concept streeft ernaar de georganiseerde criminaliteit via een bijkomende pijler (naast de traditionele gerechtelijke, politionele en financiële pijler) onderuit te halen: de bestuurlijke pijler.

Grensoverschrijdende aanpak vakantieparken

Aanleiding voor dergelijke controles zijn bijvoorbeeld de permanente bewoning op de parken, de huisvesting van buitenlandse arbeiders in niet-conforme caravans of huisjes, problemen met de brandveiligheid, zonevreemde bewoning, illegale bomenkap, onvoldoende registratie van verblijvers, (overlast)klachten van bewoners enz.

De acties worden georganiseerd op initiatief van het ARIEC Limburg in samenspraak met Toerisme Vlaanderen. Verder nemen naast de gemeentelijke ambtenaren (milieu, ruimtelijke ordening, wonen, dienst vreemdelingen, dienst bevolking) ook de lokale politiezone, de brandweer, diverse federale inspectiediensten en de Vlaamse Wooninspectie deel. Vaak wordt ook nauw samengewerkt met de Nederlandse sociale inspectiediensten en het EURIEC.

Frauduleuze carwash in het vizier

Naar aanleiding van klachten wegens overlast van inwoners van de Limburgse gemeente Leopoldsburg werd een integrale 'flexcontrole'-actie - een concept ontwikkeld door het ARIEC Limburg - uitgevoerd tegen een carwash. Hierbij waren verschillende partners betrokken (politie, brandweer, Dienst Vreemdelingenzaken, Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, andere sociale en financiële inspectiediensten). De carwash was in overtreding voor verschillende zaken: overschrijding van het in de milieuvergunning bepaalde maximaantal toegestane auto's per dag, onbewoonbaarheid van het woongedeelte, niet-naleving van de brandnormen (aanwezigheid van gasflessen, opslag van ontvlambare producten, gebrek aan controle van de elektrische installatie enz.), niet-aangegeven arbeid, werken zonder arbeids- of verblijfsvergunning ... Bij eerdere controles was reeds gebleken dat de openingstijden werden overschreden. Er werden ook onregelmatigheden met betrekking tot de jaarrekeningen geconstateerd.